

Vänsterpartiet och staten

Idag vill vänsterpartiet arbeta inom ramen för den borgerliga staten. Statens roll har förändrats under 1900-talet, den har fått en mer social funktion, menar man. Samtidigt har partiet under senare år ställt upp på nedskärningar just inom den sociala sektorn. Partiet riskerar på så sätt att komma i konflikt med de nya väljargrupper det har attraherat.

Vänsterpartiets syn på staten är idag en ganska annorlunda än den klassiskt marxistiska. Numera är partiet anhängare av den borgerliga parlamentariska demokratin. Att civil olydnad kan vara berättigad i vissa lägen har tagits med i programformuleringarna, men först efter en längre debatt. 1996 års partiprogram menar:

"Vänsterpartiet försvarar den parlamentariska demokratin... Rättssamhället ska försvaras och utvecklas. Den dömande makten ska stå fri från den politiska makten... Samhället måste både se till att lagar efterlevs och att medborgarna har tillgång till rättshjälp.

Vänsterpartiet respekterar beslut och lagar som är fattade i demokratisk ordning. Vi vill förändra felaktiga beslut den politiska parlamentariska vägen. Men det finns också situationer då individer har berättigade skäl att ta till åtgärder av civil olydnad som riktar sig mot bristande lyhördhet från politikernas sida eller mot djupt omoraliska politiska beslut. Våld eller skadegörelse kan aldrig rättfärdigas som protest mot politiska beslut i en demokrati.

Den parlamentariska demokratin, liksom de demokratiska fri- och rättigheterna, begränsas idag av de ekonomiska maktförhållandena i Sverige och världen... Den socialism vi vill bygga är ägnad att stärka och fördjupa demokratin."

Programmet innehåller ingen analys av statsapparaten som sådan, konstateras i (v):s Studiehandledning till partiprogrammet. I denna menar man att statens roll har förändrats under 1900-talet, i kontrast till den tidsperiod som den klassiska marxismen och Lenin verkade. Statens uppgifter har utvidgats och består idag av vad som brukar kallas offentlig och gemensam sektor. Den offentliga sektorn är till stor del ett resultat av arbetarrörelsens kamp, vill man framhålla.

Diskussioner inom partiet

En del diskussioner om staten har förekommit i vänsterpartiet.

I Socialistiskt Debatt 5/91 skriver Lars Farago att partiet inledde en

grundläggande omvärdering av den parlamentariska demokratin som grund för samhällsomvandling för årtionden sedan. Men trots en rad programmatiska erkännanden av parlamentarismen har vänsterpartiet dittills snarare ägnat sig åt att kritisera dess brister än att försvara dess landvinningar. Han hävdar:

"Detta är fullkomligt ologiskt med tanke på att partiets huvudmål är att vidga den politiska demokratin till att omfatta den ekonomiska samhällsorganisationen... Men eftersom det är vänsterns mål att vidga det demokratiska beslutsutrymmet och inte inskränka det är det också i dess intresse att bidra till att parlamentet fungerar så effektivt som möjligt."

En sådan hållning måste dock vänsterpartiet anses ha intagit alltmer under de senaste åren.

Mats Einarsson, som tidigare har kritiserats för att inta en revolutionär uppfattning, skriver i Vänsterpress 6/92 att han fortfarande står för en sådan. Han menar att den härskande klassen inte frivilligt kommer att ge upp sin makt bara för att till exempel riksdagen fattat ett demokratiskt beslut i frågan. I en sådan situation handlar det om makt, och i sista hand om vapenmakt. Här handlar det inte om inbördeskrig, en syn som partiet övergav redan på 40-talet, utan om att i ett revolutionärt läge mobilisera breda skikt av befolkningen till - fredligt - försvar av demokratin så att varje tanke på väpnat motstånd framstår som orealistiskt. Men att en folkmajoritet skulle kunna etablera sin makt mot en statsapparat som behärskas av andra krafter torde vara mindre troligt. Einarsson menar dock att "reformister" och "revolutionärer" inte borde ha några svårigheter att enas i frågor som idag står på dagordningen.

Vänsterpartisten Johan Hermelin från Täby kritiserar i Vänsterpress 9/95 partisekreteraren Lars Ohly för att denne kallade sig för kommunist. Hermelin skriver att partiet inte kan vara kommunistiskt, eftersom begreppet kommunism härstammar från Lenins tradition, och att partiet avviker på tre avgörande punkter från den sistnämnda:

- ? Lenins kommunistparti var revolutionärt, medan vänsterpartiet försvarar den parlamentariska demokratin och kan därför inte vara revolutionärt.
- ? Lenin såg proletarietets diktatur som en nödvändig åtgärd att krossa kapitalägarklassen. Diktaturen innebar att arbetarklassen hade rösträtt och politisk makt, medan kapitalistklassen inte hade det. Vänsterpartiet är för allmän och lika rösträtt.
- ? Kommunistpartiet var ett elitparti, medan mensjevikerna var för ett öppet medlemskap för dem som ville vara med. I vänsterpartiet kan alla sympatisörer bli medlemmar.

I ett svar hävdar Lars Ohly bl a att det går visst att förena revolutionära krav

med ett försvar av parlamentarismen, men påstår i övrigt att han är ense med Hermelin.

Kan en diktatur vara demokratisk?

Många vänsterpartister, liksom Liedman som vi tidigare konstaterat, identifierar Lenins syn på demokrati med den stalinistiska modellen, ungefär som de flesta borgare gör. Överhuvudtaget verkar de flesta argument mot marxismen och leninismen just centreras kring demokrati-frågan. Det måste därför vara viktigt att klargöra Lenins och den klassiska marxismens uppfattning.

Är då inte själva förespråkandet av "proletariatets diktatur" i sig ett bevis för marxismens och leninismens anti-demokratiska tradition? Problemet är att ordet "diktatur" för Marx, Luxemburg och Lenin inte hade samma betydelse som samma ord har fått idag - d v s minoritetsstyre. Detta kan t ex illustreras av Lenins paroll om "böndernas och proletariatets demokratiska diktatur". I skriften Den ryska revolutionen definierar Rosa Luxemburg begreppet "proletariatets diktatur":

"Socialistisk demokrati börjar genast med rivningen av klassväldet och uppbygget av socialismen. Den börjar i det ögonblick då det socialistiska partiet erövrar makten. Den är intet annat än proletariatets diktatur.

Ja, diktatur! Men denna diktatur består i sättet att använda demokratin, inte i dess avskaffande, i energiska, beslutsamma ingrepp i det borgerliga samhällets välförvärvade rättigheter och ekonomiska förhållanden, utan vilka den socialistiska omvälvningen inte låter förverkliga sig."

För marxister har begreppet "diktatur" med andra ord definierats som en permanent, organiserad maktutövning grundad på våld. En "diktatur" blir enligt marxismen synonym med "staten", eller åtminstone dess "repressiva kärna". En stat har ju ensam legitim rätt att bruka våld inom det egna territoriet. Detta döljs av att staten också har en del sociala funktioner och att den därmed också fyller ett allmänintresse. Vi får här ett dialektiskt förhållande mellan statens "diktatoriska" och "icke-diktatoriska" roll, vilket i själva verket möjliggör att staten själv - och därmed även dess roll som "diktatur" eller klasstat - kan framställa sig som en neutral part, som representant för allmänintresset. I polisstater kläs mycket av detta allmänintresse av staten, och den verkar då mer framstå som en "naken diktatur". Men enligt den marxistiska definitionen blir alla statsformer, inklusive den demokratiska, "diktaturer" - en uppfattning som marxismen också delar med anarkismen. Anarkister drar detta till sin logiska konsekvens, om man är mot "diktatur" då måste man ju också vara mot varje form av statsmakt, inklusive den demokratiskt valda.

Nästa fråga som måste ställas är vilken social funktion staten fyller i förhållande till det övriga samhället. Marxismen företräder här ett holistiskt synsätt, och menar att statens våldsapparat inte kan ses i sin isolering. Våldet måste ha ett syfte. Enligt marxismen är denna funktion/syfte inte i första hand att jaga brottslingar och andra avvikare eller att försvara den egna befolkningen mot inkräktare, för detta hade det inte behövts en organiserad våldsapparat. Behovet av en permanent organiserad våldsapparat - en "diktatur" - uppkommer internt för att reglera de spänningar som uppstår i ett samhälle uppdelat i olika klasser, där den ena klassen tillåts leva på den andra klassens arbete.

Men en stat som blir demokratiskt vald upphör den då inte att vara en diktatur? Enligt Lenin är en "ren demokrati" i ett samhälle som är uppdelat i klasser en absurd tanke. Kan det finnas jämlikhet mellan den utsugne och utsugaren? - är den retoriska fråga han ställer:

"För en liberal är det naturligt att tala om 'demokrati' i allmänhet. En marxist glömmer aldrig att ställa frågan: 'Demokrati för vilken klass?'. Var och en vet t ex... att uppror eller även jäsningar bland slavarerna i forntiden genast avslöjade den antika statens väsen som slavägardiktatur. Upphävde denna diktatur demokratin bland slavägarna, för slavägarna? Alla vet att så inte var fallet... Diktaturen betyder inte ovillkorligen att demokratin upphävs för den klass som utövar denna diktatur över andra klasser, men den betyder ovillkorligen att demokratin upphävs (eller väsentligen inskränks, vilket också är en form av upphävande) för den klass, över vilken eller mot vilken diktaturen utövas."

Enligt detta resonemang går inte den existerande demokratiska statsformen att avskiljas från de specifika sociala förhållanden den uppträder i. De produktions- och egendomsförhållanden som en stat genom sitt lagsystem försvarar bestämmer i marxistisk mening definitionsmässigt dess klasskaraktär. För att ett kapitalistiskt system ska kunna fungera på ett tillfredsställande sätt behöver privategendomen garanteras av staten. Instabilitet leder till kapitalflykt.

I en borgerlig demokrati finns flera mekanismer som bidrar till att upprätthålla kapitalets hegemoni mot "nyckfulla" demokratiska yttringar och mot krav på expropriering:

- ? Kontrollen av produktionsmedlen bortdefinieras från den politiska makten och därmed från den borgerligademokratin.
- ? Borgarklassen kontrollerar ekonomin, vilket ger den det kanske viktigaste instrumentet att se till att staten försvarar dess intressen. Staten är beroende av de som har råd att låna den pengar. Kapitalflykt och investeringsstrejker är effektiva påtryckningsmedel. De ekonomiska resurser ger den en klar fördel att sprida sitt ideologiska budskapet.
- ? De politiskt valda och den högre ämbetsmannakåren integreras på olika

sätt i den borgerliga staten, bla genom höga löner, arvoden och extraprivilegier som ett slags "lojalitetstillägg". På så sätt integreras också arbetarnas politiska representanter med borgarklassen.

- ? Demokratin är begränsad till nationalstaten, vilket gör att den på ett apartheidliknande sätt blir differentierad i global skala. 15 procent av världens befolkning röstar fram parlament och regeringar i de utvecklade kapitalistiska staterna. Men dessa stater har betydligt större makt och inflytande än de fattigare staterna sett till deras befolkningar. Genom sin fördelaktiga position har de rika kapitalistiska staterna råd att ge den egna arbetarklassen en något högre levnadsstand och kan på så sätt binda den till de orättvisor som skapas ur kapitalismen - man har helt enkelt råd med demokrati i de imperialistiska länderna.
- ? I staten görs en klar åtskillnad mellan beslutande, dömande och verkställande organ. I valen får alla medborgare känna sig lika, men inte inför myndigheterna. Ju mer repressiva funktioner dessa organ har desto mindre demokratisk kontroll utövas över dem. Polis och militär domineras av personer med högeråsikter.
- ? De allmänna valen hålls bara en gång var tredje eller fjärde år, de valda kan oftast inte återkallas mellan mandatperioden. Mellan mandatperioderna utsätts de folkavalda framför allt från "marknadens tryck".
- ? En militärkupp är det sista medlet borgarklassen kan använda sig av, om de andra mekanismerna inte lyckas stävja demokratin.

Marxister anser att arbetarklassen inte kan ta över den rådande borgerliga staten och tro att den utan vidare kan ställas i dess tjänst. Istället måste en helt ny stat formuleras, där en ordentlig utrensning görs inom militären, polisen och den högre ämbetsmannakåren. Marxister ser sålunda inget moraliskt främmande i att ersätta en demokratisk statsform med ett borgerligt klassinnehåll med en annan demokratisk statsform, men med ett proletärt klassinnehåll. Däremot har marxismen alltid varit motståndare till blanquismen, att med kupp ta makten "i majoritetens namn". En fullständigt jämlik, allmän och "ren" demokrati kan dock först införas när staten har dött bort och när denna demokrati inbegriper alla människor på jorden.

Varje stat har haft olika diskriminerande inslag. Inte heller en arbetarstat upphör att ha karaktären av en förtryckarapparat. Detta skapar en problematisk situation eftersom den, per definition, ytterst med våld måste försvara sin ensamrätt att utöva våld, och sålunda även kuva och förbjuda organisationer som med våld ifrågasätter denna rätt. Det "diktatoriska" inslaget i varje demokratisk statsform riskerar alltid att negera demokratin, eftersom möjligheten finns att de flesta partier med våld försöker störta denna stat. I ett brev till Bebel skriver t ex Engels att så länge proletariatet behöver staten, behöver det den inte i frihetens intresse utan för att kuva sin motståndare, och

så snart det kan bli tal om frihet, upphör staten som sådan att finnas till.

För den socialist som förfäras av statens allmänna diskriminerande funktion borde alternativet inte vara en reformistisk utan en anarkistisk och pacifistisk strategi, d v s att motsätta sig varje statsform ens under en övergångsperiod.

Anpassning till den borgerliga staten

Överhuvudtaget verkar vänsterpartiet liksom stora delar av den övriga svenska vänstern ha utvecklat en positiv syn på den svenska staten, i skarp kontrast till 70-talets fraseologi om att "krossa den borgerliga staten" eller de bittra erfarenheterna från Ådalen 1931. Detta kan vara förstäeligt med tanke på att statens sociala funktioner utvecklats kraftigt under det långa socialdemokratiska regeringsinnehavet. Det är också förstäeligt att många uppfattar ett försvar av staten som någonting radikalt, med tanke på att högern är den som vill minska statens betydelse till förmån för marknaden. Staten verkar vara betydligt mera "demokratisk" då dess beslutande organ väljs med allmän och lika rösträtt, medan det på marknaden råder "pengarnas graderade rösträtt". Men en sådan inställning är inte särskilt "revolutionär". De sociala funktionerna är bara en sida av staten, och även den har många repressiva och ojämlika drag (vilket skolan är ett bra exempel på). Vi ska komma ihåg att högern ju samtidigt vill stärka statens repressiva organ: ha fler poliser, överföra mer pengar till militären, skärpa straffen osv.

Den kanske största skillnaden mellan en reformistisk och en marxistisk strategi är just synen på staten. Under förutsättning att formen inte kan separeras från innehållet kommer en strategi som villkorslöst accepterar och anpassar sig till den borgerligt demokratiska statsformen också indirekt att acceptera och anpassa sig till klassinnehållet i denna form - d v s de kapitalistiska förhållandena - eller åtminstone vara ur stånd att forma ett realistiskt alternativ till de sistnämnda. En sammanblanding mellan å ena sidan statens sociala och demokratiska sida och å andra sidan dess "diktatoriska" roll, leder på ett logiskt sätt fram till en reformistisk strategi.

Om lagar och konstitutioner är beslutade i god demokratisk anda måste de enligt ett sådant resonemang därför respekteras och inte ifrågasättas.

Utomparlamentarisk kamp blir då automatiskt till sin karaktär demokratiskt bristfällig, och då blir det också politikens huvudsakliga betoning att arbeta inom de valda parlamentariska församlingarnas väggar. De parlamentariska spelreglerna måste accepteras, och då ska man inte lägga fram alltför drastiska förslag utan helst kompromissa med andra partier. Eftersom staten är demokratisk måste man försvara den, och då bör man vara med och sanera dess finanser och på annat sätt försöka ta sitt ansvar.

Om högerkrafter inom polis och militär konspirerar att avskaffa demokratin, då ska man överlåta försvaret av demokratin till polisen och militären, den demokratiskt valda konstitutionen ger ju bara de sistnämnda rätt och skyldighet att göra det. Arbetarrörelsen bör då inte beväpna sig eller använda sig av andra utomparlamentariska medel för att försvara sina demokratiska rättigheter. Men hur skulle man då ha motsatt sig Hitlers maktövertagande, som ju delvis skedde inom konstitutionens ramar? Hur ska socialister agera när den demokratiska statsformen riskerar att negera sig själv? Här hittar man inga svar från reformismen.

Konsekvensen av ovanstående resonemang blir att den reformistiska strategin inte bara kommer påverka förhållningssättet till det långsiktiga målet, utan även till den konkreta klasskampen. Mellan revolutionärer och reformister kommer i vissa fall en gemensam nämnare att finnas, i vissa fall inte. Einarssons påstående att reformister och revolutionärer kan enas i de konkreta dagsfrågorna bygger på en konstgjord uppdelning mellan dagsfrågorna och de långsiktiga frågorna.

Budgetsanering och "ansvarstagande"

I programtexter och vid högtidliga tillfällen typ första maj kan ett arbetarparti alltid finna fina ord om att man för arbetarnas talan och står på de "svagas" sida. Men det är hur detta parti agerar i praktiken som bäst visar vad dess politiska inställning verkligen går för.

Att vänsterpartiet ställer upp på nedskärningar i den offentliga sektorn och socialförsäkringssystemen kommer fram på ganska många ställen. Här slår man tydligt knut på sina egna argument.

I en motion från 1995 skriver Gudrun Schyman mfl:

"Vi håller fast vid den nivå på de totala budgetförstärkningarna som regeringen och vänsterpartiet var överens om efter valet hösten 1994, d v s 114 miljarder kronor nivå 1998. Efter uppgörelserna mellan regeringen och vänsterpartiet hösten 1994 har regeringen tillsammans med centern höjt nivån på budgetförstärkningarna till 126 miljarder kronor. Vi avvisar ytterligare budgetförstärkingar."

När det gällde försämringarna för barnfamiljerna var vänsterpartiet i början av 1995 överens med regeringen hur mycket som skulle sparas totalt, däremot inte hur det skulle sparas. Istället för regeringens förslag på en sänkning med 100 till 150 kronors i barnbidraget ville (v) sänka det med "bara" 50 kronor samt slopa flerbarnstillägget för tredje barnet. Lönnoroth själv förordade beskattade barnbidrag, men var inte heller helt negativ till att ta bort flerbarnstillägget:

"Det finns inga socialt godtagbara skäl för att behålla flerbarnstillägget. När det genomfördes var det en kompensation för att bostadsbidragen förändrades. Att ha fler barn betyder ju att mycket av barnens grejer kan 'ärvas'."

Varför ställer då partiet upp på besparingar som drabbar arbetarklassen?

I Vänsterpress 9/92 betonar Schyman vikten av att minska de dåliga bitarna i olika förslag:

"Vi måste vara beredda att vara med i kompromisser som kan ge svaga grupper förbättringar, även om det innebär obekväma beslut för partiet."

I början av 1995 menade Ulla Hoffman att alternativet "till en uppgörelse med oss är att socialdemokraterna gör upp med moderaterna." Hon ville istället begränsa sänkningen av barnbidraget så mycket som möjligt.

Lars Bäckström ger i Socialistisk Debatt 5-6/92 sin syn på hur partiet bör lägga upp sin strategi:

"Vi skall sluta att först och främst fråga oss hur vi skall få ut vårt budskap. Vänsterpartiet skall ställa frågan, hur skall vi få igenom så mycket som möjligt av partiets förslag..."

Om vi vill påverka politiska beslut måste vi också redovisa konkreta förslag som är förhandlingsbara, förslag som är genomförbara... Då gäller det att försöka skapa en utomparlamentarisk opinion till stöd för våra förslag.

Ett sådant arbetssätt kräver att vi har självförtroende för våra egna ståndpunkter. Det går inte att försöka mobilisera till kamp och samtidigt förutsätta att förslaget inte kommer eller kan genomföras."

I Socialistisk Debatt 5-6/92 skriver Johan Lönnroth:

"Oavsett om man är marxist eller konservativ kamrerstyp måste man underkasta sig de ekonomiska lagarna... Vi skall kräva att staten ger mer pengar till kommuner. Men då måste vi också visa hur statens finanser skall gå ihop. Det räcker då inte med minskade militäraanslag och skrotat JAS-projekt. De två tyngsta posterna i statsbudgeten utöver räntorna på statskulden är bostadssubventioner och pensioner. Vi måste hitta nya system som riktar dem effektivare till de som har de största behoven."

I en intervju i Vänsterpress 1/95 beskriver Lönnroth hur (v):s inställning har förändrats det senaste decenniet:

"Att genomföra besparingar och komma tillrätta med budgetunderskottet är inte vårt mål. Det är bara ett medel - och ett medel att frigöra oss från beroendet från den internationella storfinansens...

Du kan ju bara tänka dig tillbaka något tiotal år i tiden. Hur såg vi då på sådana saker som budgetdisciplin, budgetunderskott, sanering av statens finanser? Hur såg vänsterns politik då ut? Vi ställde krav, riktade kritik och ställde åter nya krav. Vi såg på frågan om statens finanser som någon sorts högerfråga. Du kommer möjligen inte ihåg hur vi ibland kunde säga att 'vi inte har någon skyldighet att ta något ansvar för den kapitalistiska staten'...

Idag ser vi lite annorlunda på allt detta. Det finns ett stort budgetunderskott. Staten står i skuld till rika människor... Och långgivaren har alltid makt över den skuldsatte... Goda statsfinansier, budgetdisciplin med mera är inte en högerfråga. Det är en vänsterfråga."

I Norrskensflamman 51-52/94 menar Lönnroth att det inte finns andra möjligheter att ta sig ur storfinansens grepp än att först genomföra besparingar. Han menar att det är viktigt att visa spekulanterna att "vi" är beredda att ta till "långtgående åtgärder". Utrymmet för skattehöjningar är begränsat till kanske 20 miljarder kronor, enligt honom.

I syfte att "minska på försämringarna" har vänsterpartiet vid flera tillfällen inte heller varit främmande för tanken om att ingå i en koalitionsregering, t o m om det skulle innebära att samregera med ett borgerligt parti. I början av 1995 reste riksdagsgruppens ledare Björn Samuelsson frågan om en breddad regering till debatt, i den skulle (s), (v) och centern ingå (detta hindrade senare inte partiet från att fördöma socialdemokraternas uppgörelse med centern, då man själv inte fick vara med i den). Innan riksdagsvalet 1991 väckte Lars Werner ett liknande förslag, som ett alternativ till en mörkblå regering.

Politik på det lokala planet

I ett femtiotal kommuner, bl a i Stockholm och Göteborg, och ett antal landsting sitter vänsterpartiet på ett eller annat sätt i majoritetsförhållande och samregerar med andra partier. På det lokala planet har partiet hunnit vara "ansvarstagande" en längre tid än på riksplanet. Detta resulterar inte sällan i att man hamnar i konflikt med de grupper man säger sig vilja företräda.

I delar av Stockholms kommun togs socialsekreterarna ut i strejk hösten 1995, då var det meningen att lokalpolitikerna skulle rycka in och ta över de viktigaste arbetsuppgifterna. Trots att Sture Nordh, ordförande för SKTF, uppmanade dem som såg sig företräda fackförenings- och arbetarörelsen att inte göra något som skulle kringgå konfliktåtgärderna, så ställde flera av vänsterpartiets politiker upp

på att, i praktiken, agera strejkbrytare. Jan-Ove Östbrink, vänsterpartist och då ordförande i Socialdistrikt 5, Katarina-Sofia, menade att han skilde på rollen som människa och förtroendevald:

"Vi som är förtroendevalda är skyldiga att arbeta under pågående konflikt, som det heter. Vi skall företräda kommunen och se till att verksamheten i princip skall fungera som vanligt, även om det naturligtvis är omöjligt."

I Stockholms landsting styr den rödgröna majoriteten, s-v-mp, och lade 1996 fram ett sparförslag på tre miljarder kronor för en treårsperiod inom sjukvården, motsvarande hela 15 procent av budgeten eller att 6 000 anställda "friställs" - vilket har kallats "den största nedskärningen någonsin av sjukvården". Det innebär att akutsjukvården måste läggas ned vid några sjukhus samtidigt som flera BB-avdelningar försvinner. Vänsterpartiets Gunnar Ågren försvarar i Norrskensflamman 23/96 nedskärningarna med lite olika argument:

"Ser man på de olika delarna av landstingets verksamhet ser man en överkapacitet inom akutsjukvården. Med den medicinska utveckling som har skett har man för många akutmottagningar i Stockholmsområdet.

Avstånden i Stockholmsregionen är så korta att ur medicinsk säkerhetssynpunkt kan man utan tvekan koncentrera det här till färre akutmottagningar. När det gäller BB-avdelningarna har antalet förlossningar sjunkit och man kan därför klara sig bra med färre BB-avdelningar än tidigare.

Problemet uppstår när man skall peka ut vilka avdelningar skall läggas ner och vilka skall fortsätta...

Men nedskärningarna innebär inga avskedanden. Vi har lyckats få igenom en sysselsättningsgaranti. Alla som är fast anställda är garanterade fortsatt jobb. Det blir alltså omplacering... men garantin gäller inte vikarierna. Deras jobb är ju tidsbegränsat redan från början...

Den sammanlagda personalstyrkan i Stockholms landsting är cirka fyrtiofem tusen personer. Av dem är drygt femtusen vikarier. Resten omfattas alltså av sysselsättningsgarantin."

Förslagen har mötts av arga demonstrationer, som bl a menat att vänsterpartiet har svikit och ställt upp på en nyliberal politik. Gunnar Ågren mötte demonstranterna:

"Jag var den enda företrädaren för majoriteten som gick ut och mötte demonstranterna. Det är inte alltid så lätt att prata med arga och uppretade demonstranter men det är min skyldighet. Bekymret är hur vi än vänder och

vrider på saken måste det tas smärtsamma beslut.

Man kan inte önska bort den ekonomiska verkligheten för Stockholms landsting. Tre miljarder är tre miljarder."

Mats Einarsson, distriktsordförande för vänsterpartiet i Storstockholm och som tidigare förknippats med partiets vänsterflygel, stödde däremot (v):s agerande. I Norrskensflamman 26/96 skriver han:

"Självfallet stöder vare sig vår landstingsgrupp eller partiet nedskärningarna inom sjukvården, tvärtom. Vad som hänt är att vi hamnat i ett klassiskt parlamentariskt dilemma, där vi tvingas välja det minst dåliga alternativet... Vårt alternativ - mer resurser till vården - finns inte på landstingets bord när beslut skall fattas... Då handlar det om hur landstingets krympande resurser skall användas..."

Vänsterpartiet skulle naturligtvis kunna ställa sig vid sidan av uppgörelsen och med berått mod låta sossar och borgare köra sjukvården i botten. Det skulle kortsiktigt kunna ge oss en propagandistisk fördel..."

Vänsterpartiet har istället valt att göra det svåra: delta i kompromissandet för att åstadkomma det bästa möjliga (eller minst dåliga) samtidigt som vi utåt försöker föra fram vår egen politik och... välkomna, understödja och delta i alla folkliga protester mot nedskärningspolitiken, trots att det ytligt sett kan se ut som vi protesterar mot oss själva. Att det på denna punkt ännu finns stora brister i vänsterpartiets arbete är jag den förste att erkänna..."

Einarsson ger dock själv ett exempel på att denna "politiska pedagogik" inte mött särskilt stor förståelse bland de drabbade; ett fax till Vänsterpartiet Storstockholm:

"Som anställd vid blev jag helt chockad över att se att vänsterpartiet stödjer nedläggningen av sektioner inom Löwrenska sjukhuset. Trodde vänsterpartiet stod för en stark offentlig sektor, men jag tycks ha missuppfattat ert budskap totalt."

Victor Estby, vårdbiträde och en av dem som demonstrerat mot nedskärningarna i Stockholms landsting, skriver i Vänsterpress 10/96:

"Jag deltog i demonstrationen mot landstingspolitikernas sparbetning i Stockholms län på Sergels torg och utanför Landstingshuset. Det kändes underligt att stå i en grupp med plakat och skrika sig hes för att förmå vänsterpartiets politiker att skrota planer på att sparka undan benen för sjuka människor. Konstigt att demonstrera mot det parti man själv hjälpt till att rösta fram. Jag kände mig

lurad och sviken, inte minst eftersom Gunnar Ågren som representerade v, inte lyssnade på oss hur mycket vi än argumenterade. Det hela var skrämmande och obehagligt."